

Laidiens: 17.08.2005., Nr. 129

Ministru kabineta noteikumi Nr.582

Rīgā 2005.gada 2.augustā (prot. Nr.44 27.§)

Mutes un nagu sērgas likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība

Izdoti saskaņā ar Veterinārmedicīnas likuma 26.panta pirmo daļu un 27.panta trešo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1.Noteikumi nosaka mutes un nagu sērgas (turpmāk – slimība) uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas kārtību pēc jebkura tipa slimības izraisītāja parādīšanās uzņēmīgu dzīvnieku populācijā, kā arī valsts pārvaldes iestāžu kompetenci, rīkojumu izziņošanas un izpildes kārtību, dzīvnieku vakcinācijas, transportlīdzekļu un novietņu mazgāšanas un dezinfekcijas kārtību, kā arī dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu un dzīvnieku barības pārstrādes prasības.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

2.1.**uzņēmīgs dzīvnieks** – jebkurš savvaļas, novietnē audzēts vai turēts pārnadžu kārtas (*Artiodactyla*) atgremotāju apakškārtas (*Ruminantia*) vai neatgremotāju apakškārtas (*Nonruminantia*) cūku dzimtas (*Suidae*), vai biezpēdaiņu apakškārtas (*Tylopoda*) dzīvnieks;

2.2. **novietne** – lauksaimniecībā vai citiem mērķiem izmantojama celtne vai telpas, kurās pastāvīgi vai uz laiku tiek audzēti vai turēti uzņēmīgo sugu dzīvnieki, ieskaitot:

2.2.1. lauksaimniecības dzīvnieku turēšanai paredzētās telpas jeb fermas;

2.2.2. cirka dzīvnieku turēšanai paredzētās telpas;

2.2.3. telpas, kurās kopā ar cilvēkiem uzturas uzņēmīgie dzīvnieki;

2.2.4. kautuves teritorijā izvietotās dzīvniekiem paredzētās telpas;

2.2.5. dzīvu dzīvnieku pārvadāšanas transportlīdzekļu kravas nodalījumi;

2.2.6. robežkontroles punktos izvietotās dzīvniekiem paredzētās telpas;

2.2.7. savvaļas dzīvnieku turēšanai un nošaušanai paredzētās nožogotās platības, ja tajās ir iespējams piemērot šo noteikumu 42.punktā minētos pasākumus;

2.3.**dzīvnieku epizootoloģiskā vienība** – dzīvnieks vai dzīvnieku grupa, kas novietnē tiek turēti, audzēti, kopti un baroti vienādos apstākļos;

2.4. **ganāmpulks** – dzīvnieks vai dzīvnieku grupa, kas tiek turēti novietnē kā viena dzīvnieku epizootoloģiskā vienība. Ja novietnē tiek turēti vairāki ganāmpulki, tad katrs no šiem ganāmpulkiem veido atšķirīgu

epizootoloģisku vienību, taču visiem novietnē esošajiem dzīvniekiem ir vienāds veselības stāvoklis;

2.5.inkubācijas periods – laikposms starp dzīvnieka inficēšanos un slimības klīnisko pazīmju parādīšanos;

2.6.potenciāli slim dzīvnieks – jebkurš uzņēmīgs dzīvnieks, kuram dzīves laikā slimības klīniskie simptomi, pēcnāves patoloģiskās pārmaiņas vai laboratorisko izmeklējumu rezultāti rada aizdomas par dzīvnieka saslimšanu;

2.7.potenciāli inficēts dzīvnieks – jebkurš uzņēmīgs dzīvnieks, kuram atbilstoši savāktajai epizootoloģiskajai informācijai (izpētes ceļā iegūta informācija par slimības izraisītāja nokļūšanas veidiem un iespējam dzīvnieka organismā) varētu būt tieša vai netieša saskare ar slimības izraisītāju;

2.8. slimības uzliesmojums – saslimšanas gadījums novietnē, kurā tiek turēti uzņēmīgie dzīvnieki un kurā atbilstoši šo noteikumu 5.punktā noteiktajiem kritērijiem (vienam vai vairākiem) tiek apstiprināta slimība;

2.9.primārais slimības uzliesmojums – slimības uzliesmojums, kas epizootoloģiski (ar slimības izraisītāja pārnesšanas faktoru starpniecību vai laboratoriski diferencējot slimības izraisītāja serotipus vai celmus) nav saistīts ar iepriekšējiem slimības uzliesmojumiem noteiktā teritorijā, vai slimība pirmo reizi tiek reģistrēta noteiktā teritorijā;

2.10.nogalināšana – darbība, kuras rezultātā dzīvnieks tiek nonāvēts, izņemot šo noteikumu 2.11.apakšpunktā minēto dzīvnieku nonāvēšanas veidu;

2.11.tūlītēja nokaušana – tādu dzīvnieku nonāvēšana atasiņošanas procesā, kuriem epizootoloģiskajos, klīniskajos vai laboratoriskajos izmeklējumos nav konstatēta saslimšana vai aizdomas par saslimšanu, bet kurus nokauj, ievērojot dzīvnieku labturības prasības nokaušanas laikā;

2.12.pārstrāde – process, kurš notiek augsta riska materiālu pārstrādes uzņēmumā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 3.oktobra regulā Nr.1774/2002/EK, kas nosaka veselības prasības dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktiem, kuri nav paredzēti lietošanai pārtikā (turpmāk – Eiropas Parlamenta un Padomes regula Nr.1774/2002/EK), noteikto kārtību;

2.13. reģionalizācija – zonas norobežošana, kurā piemēro ierobežojošus pasākumus atsevišķu dzīvnieku vai dzīvnieku izcelsmes produktu pārvietošanai vai tirdzniecībai, novēršot slimības izraisītāja izplatīšanos no slimības skartās zonas uz brīvo zonu, kur saskaņā ar šiem noteikumiem nepiemēro nekādus ierobežojumus;

2.14. profilaktiskā vakcinācija – ārkārtas vakcinācija noteiktā teritorijā, ko veic novietnēs, lai šajā teritorijā aizsargātu uzņēmīgos dzīvniekus no slimības izplatīšanās pa gaisu vai ar slimības izraisītāja pārnēsātājiem, ja dzīvniekus pēc vakcinācijas paredzēts atstāt dzīvus;

2.15. surpresīvā vakcinācija – ārkārtas vakcinācija, ko veic tikai saskaņā ar sistēmiskas dzīvnieku iznīcināšanas politiku novietnē vai teritorijā, kurā steidzami jāsamazina slimības izraisītāja izplatības apmērs un jāsamazina risks izplatīt to ārpus novietnes vai teritorijas robežām, ja pēc vakcinācijas dzīvniekus ir paredzēts iznīcināt;

2.16. sekundāri slimības uzliesmojumi vai sekundāri slimības gadījumi – visi slimības uzliesmojumi vai gadījumi, kuri tiek konstatēti pēc pirmo reizi apstiprinātas slimības diagnozes;

2.17. dzīvnieka saslimšanas gadījums vai ar slimības izraisītāju inficēts dzīvnieks – jebkurš uzņēmīgs dzīvnieks vai tā liķis, kuram oficiāli apstiprināta diagnoze šādos gadījumos:

2.17.1. slimības klīniskie simptomi vai pēcnāves patoloģiskās izmaiņas precīzi savienojamas ar inficēšanos ar slimības izraisītāju;

2.17.2.uzņēmīgo dzīvnieku inficēšanās oficiāli apstiprināta laboratoriskajos izmeklējumos, kuri veikti Valsts veterinārmedicīnas diagnostikas centrā vai citā Eiropas Savienības dalībvalsts laboratorijā, kurai piešķirtas references laboratorijas tiesības par slimības diagnostiku;

2.18.**primārs slimības gadījums uzņēmīgo savvaļas dzīvnieku populācijā**– slimības uzliesmojums, kuru konstatē uzņēmīgo savvaļas dzīvnieku populācijas teritorijā, ja tajā netiek piemēroti pasākumi atbilstoši šo noteikumu XX nodaļas prasībām;

2.19. **reģions** – Pārtikas un veterinārā dienesta (turpmāk – dienests) teritoriālās struktūrvienības kontrolei pakļauta teritorija, kas nav mazāka par 2000 km² un kurā iekļauts vismaz viens rajons;

2.20. **teritorija ar augstu novietnē audzētu vai turētu uzņēmīgo dzīvnieku populācijas blīvumu** – ģeogrāfisks apgabals 10 kilometru rādiusā ap novietni, kurā atrodas slimi vai potenciāli slimi uzņēmīgie dzīvnieki un kurā uzņēmīgo dzīvnieku blīvums ir lielāks par 1000 dzīvniekiem uz 1 km² (novietne atrodas reģionā, kur uzņēmīgo dzīvnieku blīvums ir lielāks par 450dzīvniekiem uz 1 km², vai arī atrodas līdz 20 kilometru attālumā no šāda reģiona);

2.21.**teritorija ar augstu cūku sugas dzīvnieku populācijas blīvumu** – jebkurš ģeogrāfisks apgabals 10 kilometru rādiusā ap novietni, kurā atrodas slimas vai potenciāli slimas cūkas un kurā cūku blīvums ir lielāks par 800cūkām uz 1 km² (novietne atrodas reģionā, kur turēto cūku blīvums ir lielāks par 300 cūkām uz 1 km², vai arī atrodas mazāk nekā 20 kilometru attālumā no šāda reģiona);

2.22. **kompetenta iestāde** – valsts pilnvarota iestāde, kura nodrošina šajos noteikumos noteikto prasību izpildes uzraudzību un kontroli (Latvijā – dienests);

2.23.**pilnvarots veterinārārsts** – praktizējošs veterinārārsts, kurš par konkrētu pretepidemisko pasākumu veikšanu (slimības profilakses nodrošināšana, kā arī slimības uzliesmojuma ierobežošana, apkarošana un kontrole) noslēdzis līgumu ar dienesta teritoriālās struktūrvienības vadītāju;

2.24.**specifiskiem mērķiem paredzēta norobežota platība uzņēmīgo dzīvnieku turēšanai vai audzēšanai** – laboratorija, zooloģiskais dārzs, dzīvnieku parks, iežogota platība, organizācija, iestāde vai centrs, kur dzīvnieki tiek turēti zinātniskiem mērķiem vai ar sugas selekciju vai dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanu saistītiem mērķiem;

2.25.**kontaktnovietne** – novietne, kurā pilnvarotais veterinārārsts vai dienesta amatpersona, pamatojoties uz apstiprinātiem datiem, ir konstatējusi, ka slimības izraisītājs ar personām, dzīvniekiem, dzīvnieku izcelsmes produktiem, transportlīdzekļiem vai jebkādā citā veidā ir izplatījies no vietām, kur ir potenciāli slimi dzīvnieki vai potenciāli inficēti dzīvnieki, uz novietnēm;

2.26. **epizootoloģisks** – visu faktoru kopums, kas saistīts ar sistemātisku epizootoloģiskās informācijas vākšanu, analīzi, skaidrojumu un inficēšanās cēloņu noteikšanu, arī infekcijas slimību epizootoloģisko pētījumu veikšanu (īpaši attiecībā uz šo slimību izplatīšanos noteiktā laikā, noteiktā teritorijā, starp noteiktiem dzīvniekiem) un inficēšanās riska faktoru analīzi, lai izzinātu, prognozētu un ietekmētu epizootoloģisko situāciju, veicot attiecīgus profilakses un pretepidemiskos pasākumus, kā arī izvērtējot to efektivitāti.

3. Slimība ir epizootiska, ja tās izraisītājs ir patogēns vīruss, kas rada pārnadžu kārtas un biezpēdaiņu apakškārtas dzīvnieku saslimšanu.

4.Ja tiek konstatēts slimības uzliesmojums vai slimības gadījums uzņēmīgo savvaļas dzīvnieku populācijā, dienesta valsts galvenais pārtikas un veterinārais inspektors par šo faktu informē Krīzes vadības padomes sekretariātu.

5. Dienests slimības uzliesmojumu novietnē apstiprina, ja novietnē ir konstatēts dzīvnieka saslimšanas gadījums vai ar slimības izraisītāju inficēts dzīvnieks, kā arī šādos gadījumos:

5.1. slimības izraisītājs ir izolēts no dzīvnieka, tā iegūtajiem produktiem vai tas atrodas vidē, kurā uzturas uzņēmīgie dzīvnieki;

5.2. slimības klīniskie simptomi norāda par uzņēmīgo dzīvnieku saslimšanu, un slimības izraisītāja antigēns vai tā ribonukleīnskābe, kas specifiska vienam vai vairākiem serotipiem, tiek konstatēti un identificēti paraugos, kuri savākti no vienas un tās pašas epizootoloģiskās grupas dzīvniekiem;

5.3. slimības klīniskās pazīmes novēro uzņēmīgajiem dzīvniekiem. Uzņēmīgajiem potenciāli slimajiem vai potenciāli inficētajiem dzīvniekiem konstatētas antivielas pret slimības izraisītāja strukturāliem vai nestrukturāliem proteīniem, un ir izslēgts seropozitivitātes iespējamais cēlonis - iepriekšēja vakcinācija, no mātes iegūtas antivielas vai nespecifiskas reakcijas;

5.4. slimības izraisītāja antigēns vai tā ribonukleīnskābe ir specifiska vienam vai vairākiem izolētiem un identificētiem slimības izraisītāja tipiem paraugos, kuri ņemti no uzņēmīgajiem dzīvniekiem. Uzņēmīgajiem dzīvniekiem ir antivielas pret slimības izraisītāja strukturāliem vai nestrukturāliem proteīniem, un ir izslēgts seropozitivitātes iespējamais cēlonis - iepriekšēja vakcinācija, no mātes iegūtas antivielas vai nespecifiskas reakcijas;

5.5. ir noteikta apstiprinātās slimības uzliesmojuma epizootoloģiskā saikne un ir īstenojies viens no šiem nosacījumiem:

5.5.1. vienam vai vairākiem dzīvniekiem ir antivielas pret slimības izraisītāja strukturāliem vai nestrukturāliem proteīniem, un ir izslēgts iespējamais seropozitivitātes cēlonis - iepriekšēja vakcinācija, no mātes iegūtas antivielas vai nespecifiskas reakcijas;

5.5.2. slimības izraisītāja antigēns vai tā ribonukleīnskābe ir specifiska vienam vai vairākiem izolētiem un identificētiem slimības izraisītāja serotipiem paraugos, kuri ņemti no uzņēmīgajiem dzīvniekiem;

5.5.3. vienam vai vairākiem pret slimību uzņēmīgiem dzīvniekiem antiviēlu testā ir konstatēta serokonversija no negatīva uz pozitīvu rezultātu pret slimības izraisītāja strukturāliem vai nestrukturāliem proteīniem, ir seroloģiski pierādījumi par aktīvu inficēšanos ar slimības izraisītāju, un ir izslēgts iespējamais seropozitivitātes cēlonis - iepriekšēja vakcinācija, no mātes iegūtas antivielas vai nespecifiskas reakcijas. Ja iepriekšējo izmeklējumu laikā uzņēmīgajiem dzīvniekiem nav konstatēts seronegatīvs statuss, tad serokonversijas noteikšanai paraugus ņem no vieniem un tiem pašiem dzīvniekiem ne mazāk kā divas reizes ar vismaz 5 dienu intervālu, ja antivielas nosaka pret antigēna strukturāliem proteīniem, un vismaz ar 21 dienas intervālu, ja antivielas nosaka pret antigēna nestrukturāliem proteīniem;

5.5.4. uzņēmīgajiem dzīvniekiem ir novērotas klasiskas slimības klīniskās pazīmes.

II. Valsts pārvaldes iestāžu kompetence

6. Šajos noteikumos noteikto prasību izpildi nodrošina šādas kompetentās iestādes:

6.1. dienests;

6.2. Valsts meža dienests;

6.3. Krīzes vadības padomes sekretariāts;

6.4. valsts un pašvaldību iestādes, kas iekļautas Valsts civilās aizsardzības plānā preventīvo, reaģēšanas, seku likvidēšanas un neatliekamo pasākumu veikšanā.

7. Noteikumu uzraudzību un kontroli veic:

7.1. dienests sadarbībā ar Valsts meža dienestu, ja slimība ir konstatēta vai ir aizdomas par slimības gadījumu uzņēmīgo savvaļas dzīvnieku populācijā;

7.2. dienests, ja slimība ir konstatēta vai ir aizdomas par uzņēmīgo dzīvnieku saslimšanu novietnēs vai specifiskiem mērķiem paredzētās norobežotās platībās uzņēmīgo dzīvnieku turēšanai vai audzēšanai.

8. Dienests kontrolē, vai tiek ievērotas šādas prasības attiecībā uz slimības vakcīnu lietošanu, ražošanu, pārdošanu, tirdzniecību un izmantošanu:

8.1. jebkuru dzīvnieku patvaļīga vai ar dienestu nesaskaņota vakcinācija pret slimību un hiperimūno serumu lietošana ir aizliegta, izņemot šajos noteikumos minētos gadījumus;

8.2. slimības vakcīnas ražo, uzglabā, lieto, izplata un pārdod dienesta uzraudzībā;

8.3. ar slimības vakcīnu atļauts tirgoties tikai normatīvajos aktos par veterināro zāļu marķēšanu, izplatīšanu un kontroli noteiktajā kārtībā un dienesta uzraudzībā;

8.4. slimības vakcīnu laboratoriskai izmeklēšanai, zinātniskajiem pētījumiem vai vakcīnu testēšanai lieto tikai ar dienesta atļauju, ievērojot bioloģiskās drošības nosacījumus.

9. 24stundu laikā pēc tam, kad apstiprināts primārais slimības uzliesmojums novietnē vai primārs slimības gadījums uzņēmīgo savvaļas dzīvnieku populācijā, dienests par to ziņo Eiropas Komisijai, citām Eiropas Savienības dalībvalstīm un Eiropas Ekonomikas zonas valstīm, izmantojot elektronisko infekcijas slimību paziņošanas sistēmu. Ziņojumā (rakstiski un elektroniski) iekļauj:

9.1. informācijas paziņošanas datumu;

9.2. informācijas paziņošanas laiku;

9.3. norādi par slimības konstatēšanu Latvijā;

9.4. slimības nosaukumu un slimības izraisītāja tipu, ja tas ir noteikts;

9.5. slimības uzliesmojumu vai gadījumu skaitu;

9.6. slimības uzliesmojuma tipu;

9.7. ar primāro slimības uzliesmojumu saistīto citu slimības uzliesmojumu skaitu;

9.8. novietnes ģeogrāfisko atrašanās vietu un reģionu;

9.9. citus reģionus, kuri pakļauti ierobežojumiem;

9.10. datumu, kurā slimības diagnoze ir oficiāli apstiprināta, un slimības oficiālās apstiprināšanas metodi;

9.11. datumu, kurā tika konstatētas aizdomas par dzīvnieku saslimšanu;

9.12. pirmās inficēšanās novērtēšanas datumu;

9.13. slimības izcelsmi, ja to iespējams noteikt;

9.14. veiktos slimības kontroles pasākumus.